

Elatisnõuded - Luksemburg

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad. Järgmised keeleversioonid: on juba tõlgitud.

SISUKORD

- 1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?
- 2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?
- 3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?
- 4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?
- 5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?
- 6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?
- 7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?
- 8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?
- 9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?
- 10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?
- 11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.
- 12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?
- 13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?
- 14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:
  - 14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutuselt või eraõiguslikult organisatsioonilt?
  - 14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?
- 15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:
  - 15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?
  - 15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?
- 16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?
- 17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?
- 18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?
- 19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?

Reegel, mille kohaselt ülalpidamine ei ole mõeldud varasemate nõuete rahuldamiseks, tähendab seda, et ülalpidamine on ette nähtud praeguste ja tulevaste vajaduste rahuldamiseks, mitte varasemalt tehtud kulutuste katmiseks. Õigusjõu poolest on tegemist ümberlükatava eeldusega; see tähendab, et seda reeglit ei kohaldata, kui ülalpidamist saama õigustatud isik esitab tõendid kas selle kohta, et ta oli sunnitud enda ülalpidamiseks võlgu võtma, või selle kohta, et ta ei ole olnud passiivne või ei ole olnud suuteline õiguslikke samme astuma.

Ülalpidamisnõuet ei saa tasaarvestada, välja arvatud juhul, kui tasaarvestatav nõue on samuti ülalpidamisnõue.

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Üldjuhul peab elatise nõudja pöörduma ülalpidamisnõudega rahukohtu (*Justice de Paix*) poole. Kui ülalpidamisnõue on seotud abielu lahutamist või lahuselu käsitleva menetlusega, teeb elatise väljamõistmise kohta otsuse see ringkonnakohus (*Tribunal d'arrondissement*), kes menetleb abielu lahutamise või lahuselu avaldust.

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Eestkoste (*tutelle*) või hoolduse (*curatelle*) korral võib vanema või alaealise lapse nimel esitada taotluse eestkostja (*tuteur*) või hooldaja (*curateur*).

Vanem (vanemad), kellel on alaealise lapse hooldusõigus, võib (võivad) esitada taotluse selle lapse nimel.

Alaealisel lapsel puudub teovõime ja ta ei saa ise taotlust esitada.

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Elatise maksmist või elatise suuruse läbivaatamist käsitlevate nõuetega võib elatise nõudja omal äranägemisel pöörduda kas enda või kostja elukohajärgse kohtu poole.

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Juhul kui ülalpidamisasi ei ole seotud abielu lahutamist või lahuselu käsitleva menetlusega, võib hageja algatada rahukohtu menetluse kohtukutsega (*citation*), mille peab vastaspoolele kätte toimetama kohtutäitur. Kohtuvaidluse pooled ei pea kasutama advokaadi abi.

Kui elatist taotletakse abielu lahutamist või lahuselu käsitleva menetluse raames, tuleb pöörduda ringkonnakohtu poole, kasutades kohtukutset (*assignation*), mille peab vastaspoolele kätte toimetama kohtutäitur. Kohtuvaidluse pooli peab esindama advokaat.

Igal juhul peab elatise nõudja esitama kohtunikule kõik dokumendid, mis tõendavad, et ta vajab abi, näiteks palgatõendid, tõendid maksuvabastuse, töötu staatuse või pikaajalise haiguse kohta ning dokumendid üüri, ülalpeetavate laste, ülalpidamis- ja hariduskulude, laenude jms kohta.

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Kohtumenetluse puhul tuleb muu hulgas arvestada õigusabi- ja menetluskuludega, mis võidakse kaotanud poolelt välja mõista (täielikult või osaliselt). Samuti võib olla vaja maksta advokaaditasu.

Isikud, kelle sissetulekut peetakse Luksemburgi õiguse alusel ebapiisavaks, võivad saada menetlusabi. Selleks peab isik täitma küsimustiku, mida on võimalik saada keskselt sotsiaalabiteenistusest (*Service central d'assistance sociale*), ning saatma selle territoriaalse pädevusega advokatuuri esimehele (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*), kes teeb otsuse abi võimaldamise kohta.

Menetlusabist kaetakse kõik sellised õigus-, menetlus- või toimingukulud, milleks see abi ette on nähtud. Menetlusabist saab katta näiteks templimakse ja registreerimistasusid; kohtusekretäri tasusid; advokaaditasusid; kohtutäituri kulusid ja tasusid; notari tasusid ja kulusid; tehnikute kulusid ja tasusid; tunnistajatele makstavaid tasusid ning tõlkide ja tõlkijate tasusid; välisriigi kehtiva õiguse tõendiga (*certificats de coutume*) seotud tasusid; reisikulud; registreerimisega ning hüpoteegi ja koormatise seadmisega seotud lõive ja tasusid; ning vajaduse korral teadete ajalehes avaldamisega seotud kulusid.

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

- **Ülalpidamise vorm**

Abielu lahutamist või lahuselu käsitleva menetluse ajal ja pärast abielu lahutamist või lahuselu alustamist antakse ülalpidamist kõige sagedamini igakuiste elatismaksetena. Kuid seda võidakse anda ka ühekordse toetusena, mis võib hõlmata kas rahasummat või esemelise vara loovutamist.

Lapse ülalpidamisse ja lapsele hariduse andmisel panustamiseks võidakse ülalpidamist anda igakuiste elatismaksetena või teha lapsega seotud kulude katmiseks kas täies mahus või osalisi otsemakseid. Peale selle võidakse ülalpidamist anda kasutus- või eluasemeõigusena.

Kui ülalpidamiskohustuslane tõendab, et tal puuduvad vahendid elatise maksmiseks, võib kohus määrata, et ta peab võtma ülalpidamist saama õigustatud isiku enda juurde elama ning teda toitma ja ülal pidama.

- **Ülalpidamise summa kindlaksmääramine**

Elatise arvutamiseks ei ole mingeid tabeleid. Elatise summa arvutamisel võetakse aluseks ülalpidamiskohustuslase rahalised vahendid ja ülalpidamist saama õigustatud isiku vajadused.

- **Indekseerimine**

Elatise kohandamiseks tulenevalt elukalliduse muutusest võib kohtunik muu hulgas ka omal algatusel otsustada, et elatise summa seotakse indeksiga vastavalt seaduses sätestatud kohandamisklauslile.

- **Elatise summa läbivaatamine**

Asjaolude muutumise korral võidakse elatise summat korrigeerida üles- või allapoole ja elatise maksmise kohustus võidakse ka tühistada. Kui pooled kokkulepet ei saavuta, näeb elatise tühistamise või vähendamise ette kohus.

Põhimõtte, mille kohaselt kohandatakse elatise summat vastavalt ülalpidamist saama õigustatud isiku vajadustele või ülalpidamiskohustuslase rahalistele võimalustele, on avalikust korrast tulenev põhimõte. See põhimõtte tähendab, et kohtunikul on õigus muuta elatise summat, mille pooled on kokku leppinud. Seda õigust kohaldatakse lisaks ülalpidamist saama õigustatud isiku ja ülalpidamiskohustuslase olukorra muutumisele ka juhul, kui vastavat muutust ei ole küll toimunud, kuid kohtunik leiab, et summa on ebapiisav või ülemääraselt suur.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Abielu lahutamist või lahuselu käsitleva menetluse ajal ja pärast abielu lahutamist või lahuselu alustamist makstakse ülalpeetavale abikaasale elatist.

Lapse ülalpidamise ja hariduse omandamise toetamiseks maksab üks vanem elatist kas teisele vanemale või siis isikule, kelle hoolde on laps usaldatud. Kui laps on saanud täisealiseks, võib kohtunik otsustada või võivad vanemad kokku leppida, et asjaomast toetust makstakse kas täies ulatuses või osaliselt lapsele endale.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Ülalpidamist saama õigustatud isikul on mitu võimalust, kuidas panna maksete tegemisest hoiduvat ülalpidamiskohustuslast elatist maksuma.

Tsiviilõiguslikus korras

Ülalpidamist saama õigustatud isikul on mitu võimalust.

- Ta võib pöörduda kohtuniku poole, et saada õigus endale saada – ilma endise abikaasa nõusolekuta ja kolmandate isikute õigusi piiramata – kohtuniku kindlaks määratud ulatuses ja tingimustel endise abikaasa sissetulek, sh pensionid ja

elurendised, ning muud summad, mida kolmandad isikud talle võlgnevad. Seda otsust on võimalik asjaolude muutumise korral läbi vaadata.

- Ta võib taotleda tavapärase täitemeetmete võtmist, s.t kolmandate isikute valduses oleva vara arestimist (näiteks pangakonto arestimist), vallasasja (auto, ehete jne) arestimist ning kinnisasja (maja, maa jne) arestimist.

Kriminaalõiguslikus korras

Ülalpidamist saama õigustatud isik võib esitada kriminaalkaebuse seoses järgmiste õigusrikkumistega.

- Perekonna hülgamise eest võib isikut karistada ühe kuu kuni ühe aasta pikkuse vabadusekaotusega ja rahatrahviga summas 251–2 500 eurot. Määrata võib ka ainult ühe neist karistustest (karistusseadustiku (*Code pénal*) artikkel 391a). Selle eelduseks on, et ülalpidamiskohustuslane ei täida kõiki või teatavaid ülalpidamiskohustusi, mis tal seaduse alusel on ülalpidamist saama õigustatud isiku ees, kas keeldudes nende kohustuste täitmisest selleks tegelikult suuteline olles või suutmata neid täita omal süül.

See kehtib seoses vanemate kohustusega pidada ülal oma lapsi, abikaasadevahelise ülalpidamiskohustusega ja lapsendanud vanemate kohustustega pidada ülal lapsendatud lapsi. Samuti kehtib see seoses kohustusega maksta hüvitist füüsilise või emotsionaalse kahju eest, mida abielu lõppemine põhjustas.

Õigusrikkumise eest kohtu alla andmisele eelneb ametliku kirjaliku süüdistuse esitamine, kusjuures süüdistuse toimetab ülalpidamiskohustuslasele kätte Luksemburgi Suurhertsogiriigi politseiametnik. Kui ülalpidamiskohustuslase elukoht ei ole teada, siis ei ole kirjaliku süüdistuse esitamine nõutav.

- Pettuslik maksejõuetus on karistatav kuue kuu kuni kolme aasta pikkuse vabadusekaotusega ja rahatrahviga summas 500–12 500 eurot. Määrata võib ka ainult ühe neist karistustest (karistusseadustiku artikkel 391b). Selle eelduseks on, et juba enne kohtuotsust korraldas ülalpidamiskohustuslane oma maksejõuetuse või suurendas seda, kas suurendades oma kohustusi või vähendades oma varasid või varjates oma teatavaid varasid eesmärgiga hoiduda tsiviilkohtu poolt ülalpidamisasjas tehtud otsuse täitmisele pööramisest.

Karistusseadustiku artikli 391b kohaselt loetakse sellise otsusega võrdväärseks need kohtu otsused ja kohtu poolt heaks kiidetud kokkulepped, millega nähakse ette kohustus teha makseid ja maksta toetust abieluga seonduvate kulude katmiseks või osaleda selliste kulude katmises, samuti enne abielu lahutamist sõlmitud vastastikused kokkulepped, millega määratakse kindlaks elatise summa.

Kolmandat lõiku ei kohaldata karistusseadustiku artiklis 391b sätestatud õigusrikkumiste puhul.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Elurendiste ja elatise võlanõuded aeguvad viie aasta jooksul (aegumistähtaeg).

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Ülalpidamist saama õigustatud isiku nõudel võib riiklik solidaarsusfond (*Fonds national de solidarité*) sisse nõuda abikaasale, ülenejale sugulasele või alanejale sugulasele elatise. Sissenõutava summa ulatuses lähevad fondile üle ülalpidamist saama õigustatud isiku õigused ja tagatised, mis tal on seoses elatise sissenõudmisega. Kui ülalpidamiskohustuslast on teavitatud sissenõudmisele kuuluvatest summadest, peab ta andma need summad üle riikliku solidaarsusfondi esimehele.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Teatavatel tingimustel võib riiklik solidaarsusfond maksta elatist ülalpidamiskohustuslase asemel. Makse saamiseks peab ülalpidamist saama õigustatud isik või tema seaduslik esindaja esitama riikliku solidaarsusfondi esimehele taotluse.

Fondi esimees või tema poolt volitatud isik tunnistab taotluse vastuvõetavaks, kui ülalpidamist saama õigustatud isik tõendab järgmist:

- a) tema alaline elukoht on Luksemburgis ning tema ise või tema seaduslik esindaja on seal elanud viis aastat;
- b) talle on elatis välja mõistetud kohtuotsusega, mis on Luksemburgi Suurhertsogiriigis täitmisele pööratav;
- c) elatist ei olnud täielikult või osaliselt võimalik sisse nõuda tõhusate eraõiguslike täitemeetmete abil;
- d) ta on raskes majanduslikus olukorras.

Isegi kui punktis c esitatud tingimus ei ole täidetud, on taotlus vastuvõetav, kui täitemeetmete kasutamine tõenäoliselt ebaõnnestub või kui ülalpidamiskohustuslane elab välisriigis. Mis tahes vaidluste lahendamine kuulub ülalpidamist saama õigustatud isiku elukohajärgse rahukohtuniku (*juge de paix*) pädevusse ja rahukohtunikule tuleks hagi esitada 40 päeva jooksul alates fondi esimehe otsuse teatavastegemisest.

Ülalpidamist saama õigustatud isikud võivad saada menetlusabi õiguse enese põhjal (*ipso jure*). Alates taotluse vastuvõtmisest kuni fondist tehtavate maksete lõpetamiseni ei saa ülalpidamist saama õigustatud isik algatada ülalpidamiskohustuslase vastu hagi elatise sissenõudmiseks.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutuselt või eraõiguslikult organisatsioonilt?

20. juuni 1956. aasta New Yorgi konventsiooni ning nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes) kohaselt saab Luksemburgis elav taotleja pöörduda elatise saamiseks riigi peaprokuröri (*Procureur Général d'Etat*) poole, kui ülalpidamiskohustuslane elab välisriigis.

Riigi peaprokurör tegutseb keskasutusena ja edastab taotluse ja sellele lisatud dokumendid ülalpidamiskohustuslase elukohariigi keskasutusele, et asjaomane keskasutus saaks aidata taotlejal võlgnetavad elatismaksud kätte saada.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Ülalpidamist saama õigustatud isik esitab taotluse edastavale asutusele, s.t riigi peaprokuröri (*Procureur Général d'Etat*), kasutades erinevaid vorme, mis on ette nähtud määrusega (EÜ) nr 4/2009.

Procureur Général d'Etat

Cité Judiciaire
Bâtiment CR
L-2080 Luxembourg

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

Teises riigis elav taotleja peab pöörduma oma elukohariigi keskasutuse poole. Ta ei saa otse pöörduda Luksemburgi asutuse või organisatsiooni poole.

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

Ei ole asjakohane.

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah.

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Kui taotlus esitatakse ülalpidamiskohustuste määruse alusel, on menetlusabi alla 21aastaste ülalpidamist saama õigustatud isikute jaoks täiesti tasuta olenemata siseriiklikest õigusnormidest.

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Selleks et keskasutus saaks anda abi ülalpidamiskohustuste määruse artikli 51 alusel, võttis Luksemburg 3. augustil 2011 vastu seaduse selle määruse kohaldamise kohta; samuti võeti 12. augustil 2011 vastu suurhertsogi määrus, millega rakendatakse eespool nimetatud 3. augusti 2011. aasta seaduse artikleid 2 ja 3 (*Mémorial A N° 175 du 12 août 2011*).

Nende õigusnormidega anti riigi peaprokuröri otsene juurdepääs teatavatele andmebaasidele.

Seonduvad lingid

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 09/05/2017